

OSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA U ULOZI INSTITUCIONALNIH INVESTITORA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Debeljak, Irena

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj
Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:464886>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-09**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of
Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Diplomski studij Financijski menadžment

Irena Debeljak

**OSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA U ULOZI INSTITUCIONALNIH
INVESTITORA U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Diplomski rad

Osijek, 2021.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Diplomski studij Financijski menadžment

Irena Debeljak

**OSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA U ULOZI INSTITUCIONALNIH
INVESTITORA U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Diplomski rad

Kolegij: Financijsko posredništvo

JMBAG: 00102152029

e-mail: irena.debeljak96@gmail.com

Mentor: prof.dr.sc. Dubravka Pekanov Starčević

Komentor: Ana Zrnić, univ. spec. oec.

Osijek, 2021.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

Graduate Study Financial Management

Irena Debeljak

**INSURANCE COMPANIES AS INSTITUTIONAL INVESTORS
IN THE REPUBLIC OF CROATIA**

Graduate paper

Osijek, 2021.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je DIPLOMSKI (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: IREKA DEBEJAK

JMBAG: 0010215202

OIB: 86181274321

e-mail za kontakt: irenadebejak96@gmail.com

Naziv studija: Financijski menadžment

Naslov rada: Osiguravajuća društva u ulozi institucionalnih investitora u RH

Mentor/mentorica diplomskog rada: prof. dr. sc. Dubravka Pekanov Starčević

U Osijeku, 06.07.2021. godine

Potpis Irena Debejak

Osiguravajuća društva u ulozi institucionalnih investitora u Republici Hrvatskoj

SAŽETAK

Osiguravajuća društva predstavljaju važnu ulogu u gospodarskom sustavu svake zemlje. Naime, društva za osiguranje izvršavaju nekoliko bitnih funkcija od kojih je najznačajnija mobilizacija financijskih sredstava odnosno sudjelovanje u financijskom posredovanju. Slijedom toga, imaju i ključnu ulogu kao institucionalni investitori. Zadatak osiguravajućih društava je da ulogom institucionalnih investitora osiguraju sredstva na financijskom tržištu te da uz što manji rizik povećaju profit i osiguraju kapital usmjeren k privrednom rastu i razvoju. Hrvatska tržišta osiguranja karakterizira i sve jača konkurencija koja nudi iste ili slične proizvode. Sukladno tome osiguravajuća društva trebaju raditi na unapređenju korporativnog imidža kako bi se razvijala i opstala među sve jačom konkurencijom. Neizostavno je i to da je ekonomska kriza utjecala na poslovanje osiguravajućih društava pa je došlo da pada premija životnog i neživotnog osiguranja, a sam uvid daje se u analizi podataka za dvije godine. U samom radu prikazuje se stanje tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj te po čemu se razlikuje od strukture osiguranja u Europskoj uniji. Cilj rada je prikazati značaj institucionalnih investitora u gospodarskom rastu na razini RH i Europe, prikazati značaj životnog osiguranja u investicijskom portfelju odnosno prikazati kako društva za osiguranje imaju važnu ulogu u stabilnosti financijskog sustava svake zemlje. Kako bi se prikazalo navedeno, analizira se poslovanje osiguravajućih društava u RH i Europi pomoću najznačajnijih pokazatelja na tržištu osiguranja. Kako bi se dao detaljan uvid, usporedba djelatnosti obuhvaća period od dvije godine odnosno 2018. i 2019. godinu temeljem raspoloživih godišnjih izvješća.

Ključne riječi: osiguravajuća društva, investicije, gospodarski rast.

Insurance companies as institutional investors in the Republic of Croatia

ABSTRACT

Insurance companies have important role in any country's economy. Namely, they fulfil several important tasks, of which is the most important the mobilisation of financial resources and financial intermediation. Consequently, they have a key role as institutional investors. The task of insurance companies as institutional investors is to secure financial resources on financial market and to increase profit with minimum risk and to secure capital for economic growth and development. Croatian insurance market is characterised by growing competition which offers same or similar products. Therefore insurance companies have to work on improving the corporate image in order to develop and survive within ever stronger competition. The economic crises inevitably influenced insurance business decreasing life and non-life insurance premiums, which can be seen in the data analysis for the last two years. The paper shows insurance market situation in Republic of Croatia as well as differences in insurance structure in comparison to European Union. Purpose of the paper was to show significance of the institutional investors in RH and Europe, present significance of life insurance in investment portfolio and show that insurance companies have important role in every country's financial system stability. To show the mentioned above, the paper analyses insurance companies business in RH and Europe using most significant indicators in insurance business. To offer a detailed insight, period of two years had been considered, i.e. 2018. and 2019., using available annual reports.

Key words: insurance companies, investments, economic growth

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. TEORIJSKA PODLOGA I PRETHODNA ISTRAŽIVANJA	2
2.1. Osnovni pojmovi tržišta osiguranja	2
2.2. Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj	4
2.3. Zadaci i funkcije osiguravajućih društava	6
2.4. Investicije osiguravajućih društava	6
3. METODOLOGIJA RADA.....	11
4. POSLOVANJE OSIGURAVAJUĆIH I REOSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ	12
4.1. Zakonodavni okvir za djelatnost osiguranja u Republici Hrvatskoj.....	12
4.2. Kretanje premija životnih i neživotnih osiguranja	14
4.3. Usporedba djelatnosti u Republici Hrvatskoj i Europi	21
4.5. Osiguravajuća društava kao institucionalnih investitora	32
5. RASPRAVA	38
6. ZAKLJUČAK.....	40
Literatura	42
Popis tablica	43
Popis grafikona	44
Popis slika.....	45

1. UVOD

Osiguravajuća društva imaju jako važnu ulogu u održavanju stabilnosti gospodarskog sustava. U Republici Hrvatskoj, globalizacija je dovela do rasta konkurencije te su osiguravajuća društva svoje poslovanje usmjerila na one proizvode i usluge koje je u samim počecima zahtijevala potražnja. Međutim, na tržištu osiguranja društva imaju većinom iste ili pak slične proizvode te sukladno tome osiguravajuća društva svakodnevno pronalaze najbolju strategiju po kojoj će ih osiguranici odabrati u odnosu na ostale osiguravajuće kuće na tržištu.

Nadalje, u usporedbi sa ostalim zemljama Europe, javlja se problematika što se Republika Hrvatska nalazi među zemljama koje imaju mali udio ukupne zaračunate bruto premije u strukturi životnog i neživotnog osiguranja. U pogledu premije životnog osiguranja, RH je u odnosu na ostale zemlje Europe ostvarila pad u 2019. godini što ukazuje na to da u ostalim zemljama Europe prevladavaju životna osiguranja. Naime, u RH situacija je obrnuta i prevladavaju neživotna osiguranja. (HUO, 2019.)

Kao institucionalni investitori, osiguravajuća društva vode se načelima raznovrsnosti i disperzije kako bi se mogli zaštititi od rizika gubitka kod ulaganja i kako bi mogli očuvati vrijednost imovine.

Obzirom na prethodno navedeno, svrha diplomskog rada je kroz teorijsku podlogu i praktični dio usporediti tržište osiguranja u RH i ostalim zemljama Europe na način da se prikažu najvažniji pokazatelji tržišta osiguranja te temeljem podataka ukazati na razliku. Rad se sastoji od šest poglavlja. U samom uvodu opisana je problematika rada. U drugom poglavlju obrađuju se osnovni pojmovi tržišta osiguranja, zatim početci i razvoj tržišta osiguranja u RH te funkcije i zadaci osiguravajućih društava. Trećim poglavljem prikazane su znanstvene metode i izvori koji su se koristili prilikom pisanja rada te je postavljena hipoteza koja će se u konačnici prihvatiti ili odbaciti. Četvrtim poglavljem analizira se poslovanje osiguravajućih društava u RH, zakonodavstvo za djelatnost osiguranja, daje se uvid u kretanje premija životnog i neživotnog osiguranja, prikazat će se investicije osiguravajućih društava te usporedba djelatnosti u Hrvatskoj i Europi. Kao kraj četvrtog poglavlja prikazuju se osiguravajućih društava kao institucionalni investitori. Peto poglavlje čini rasprava, a šestim se donosi zaključak.

2. TEORIJSKA PODLOGA I PRETHODNA ISTRAŽIVANJA

“Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj , kao i djelokrug i nadležnost Hrvatske agencije za nadzor financijskih institucija u tom području, uređeni su Zakonom o osiguranju, Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu, delegiranim i provedbenim uredbama Europske komisije te pripadajućim podzakonskim aktima.“ (HANFA, 2018.)

U narednom poglavlju definirat će se osnovni pojmovi vezani uz osiguravajuća društva odnosno njihova tržišta, zatim njihovo poslovanje u Republici Hrvatskoj te osnovni zadaci i funkcije osiguravajućih društava.

2.1.Osnovni pojmovi tržišta osiguranja

Prema Stipić i Jurilj (2015) djelatnost osiguranja započinje prodajom u odnosu na neke druge djelatnosti koje započinju proizvodnjom, te se kao glavno obilježje djelatnosti navodi sam prodajni proces.

Prema Prgeša (2016) osiguranje predstavlja cjelokupno okruženje u kojemu se rizik prenosi sa pojedinca na društvo za osiguranje s kojim se sklapa ugovor o osiguranju. Sklapanjem ugovora štite se pojedinci od bilo kakvih opasnosti koje mogu ugroziti život pojedinca ili od opasnosti koje mogu prouzročiti imovinske štete. Obzirom na navedeno, jedna od osnovnih karakteristika takvih rizika je da su neizvjesni, budući i neovisni o ljudskoj volji.

Prgeša (2016) navodi kako osiguranja imaju dva temeljna obilježja:

- raspodjela gubitka na sve članove skupine te
- prijenos rizika sa pojedinca na zajednicu rizika.

Kod većih skupina pojedinaca uz veliku vjerojatnost može se predvidjeti nastupanje nekih štetnih događaja dok se za pojedince nikad točno ne može utvrditi jesu li izloženi nekom štetnom događaju. Naime, poznato je da osiguravajuća društva prodajom polica osiguranja pružaju ekonomsku zaštitu, naplaćuju premiju osiguranja te sukladno društveno odgovornom poslovanju prikupljenim sredstvima kreiraju portfelj neživotnih i životnih osiguranja. Obzirom na to da je optimizacija investicijskog portfelja vrlo važna, prikupljena sredstva nastoje se ulagati putem tržišta kapitala u različite financijske instrumente. Na taj način ispunjavaju se obveze proizašle sklapanjem polica

osiguranja te se nastoje ispuniti očekivanja dioničara koja se odnose na povećanje vrijednosti dionica. Također, jedan od osnovnih pojmova osiguranja je i cijena osiguranja koja predstavlja premiju izračunatu na principu nastanka nekog osiguranog slučaja. Premija se prikuplja od ugovaratelja pod pretpostavkom da će broj osiguranika koji će imati štetu (materijalnu ili nematerijalnu), biti mali. Naime, ukoliko šteta nastane, osiguravajuće društvo ima obvezu isplatiti štetu ukoliko je osoba osigurana od nastalog štetnog događaja.

„Da bi društva za osiguranje očuvala integritet odnosno postigla stabilnost i kontinuitet u poslovanju, svoj investicijski portfelj moraju oblikovati prema slijedećim načelima:

- Osiguravajuće društvo mora imati veliki broj osiguranika tako da rizik može biti raspoređen na velik broj različitih polica.
- Ako treća stranka osiguraniku nadoknadi gubitak, obveza osiguravajućeg društva umanjuje se za iznos te naknade.
- Osiguravatelj mora biti sposoban u svakom trenutku ispuniti svoje obveze iz ugovora o osiguranju odnosno isplatiti osigurane svote.
- Ugovorne stranke su obvezne dostaviti jedna drugoj potpune i točne podatke.
- U slučaju da se polica osiguranja sklapa za treću osobu, mora postojati veza između osiguranika i korisnika osiguranja.
- Osiguravatelj mora voditi brigu da sredstva budu uložena u sigurne plasmane kako bi mogao pokriti svoje obveze prema osiguranicima, makar i uz niži prinos na ta ulaganja.“
(Prgeša, 2016:5)

Prema Prgeša (2016) postoji nekoliko sudionika osiguranja:

- osoba koja ugovara osiguranje (ugovaratelj osiguranja),
- korisnik osiguranja,
- osigurana osoba (osiguranik) te,
- osiguratelj.

„**Ugovaratelj** osiguranja je pravna ili fizička osoba koja s društvom za osiguranje sklapa ugovor o osiguranju, te za to plaća premiju osiguranja. Ugovaratelj ne mora nužno imati pravo na naknadu, zato što mu osiguranik isplaćuje osigurninu samo u slučaju nastanka osiguranog slučaja.

Osiguranik je osoba koja je ugovorila policu osiguranja. Kod osiguranja imovine za vlastiti račun

ugovaratelj osiguranja je ujedno i osiguranik, a kod osiguranja za tuđi račun osiguranik može biti jedna ili više trećih osoba. Kod osiguranja života, osiguranik je osoba na čiji se život sklapa polica osiguranja, a u slučaju kad ugovaratelj osiguranja i osiguranik nisu iste osobe, za sklapanje police koja se odnosi na slučaj smrti nekog trećeg potrebna je pisana suglasnost osiguranika. **Korisnik osiguranja** je pravna ili fizička osoba koja ima pravo na naknadu ako nastupi osigurani slučaj koji je definiran ugovorom o osiguranju. Po jednom ugovoru o osiguranju odnosno polici osiguranja može postojati i više korisnika. U tom slučaju nastupanjem osiguranog slučaja naknada se dijeli među korisnicima. **Osiguratelj** je pravna osoba koja na tržištu osiguranja pruža uslugu osiguranja odnosno obavlja poslove osiguranja. On prima uplate od osiguranika u obliku premije te ta sredstva koristi za ulaganja na tržištu kapitala ili novca.“ (Prgeša, 2016:5,6)

2.2. Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj

Prema Dragičević (2020) osnivanjem osiguravajućeg društva Croatia započelo je osiguranje u Republici Hrvatskoj. Osnovano je u Zagrebu 1884. godine te se u početku bavilo samo rizicima od požara, no tijekom nekog vremena svoje poslovanje je proširilo i na ostale vrste osiguranja. Osnivanjem Direkcije za nadzor osiguravajućih društava, 1994. godine proizlaze i najraniji podaci o tržištima osiguranja. U Republici Hrvatskoj, najveće promjene, tržišta osiguranja doživjela su u posljednjih trideset godina. Prijašnje razdoblje pokazuje da je na smanjenje motiviranosti za inovacije i ulaganja utjecao mali broj konkurencije. Ulazak stranog kapitala na tržište osiguranja, doveo je do jačanja konkurencije jer se povećavao broj stranih društava za osiguranje. Liberalizacija i globalizacija tržišta dovela je do daljnje preobrazbe same industrije osiguranja. Preuzimanje Croatia osiguranja kao najstarijeg osiguravajućeg društava od strane Adris grupe u 2014. godini predstavlja najveće preuzimanje u industriji osiguranja.

Tržišta u Republici Hrvatskoj imaju značajan broj društava za osiguranje, no velika većina se nalazi u stranom vlasništvu. Naime, raste ukupan portfelj osiguranja (posebice životnih osiguranja) te isto tako suvremene vrste osiguranja prilagođene su potrebama pojedinca – odnosno fizičkim osobama. Tržištem osiguranja u Hrvatskoj prevladavaju fizičke osobe, dok su privatne osobe vlasnici 75% ukupno registriranih cestovnih vozila u sklopu osiguranja od automobilske kasko i automobilske odgovornosti. Osiguranici zdravstvenih i životnih osiguranja te osiguranja od

nezgode su pojedinci odnosno fizičke osobe. Davatelji stambenih i hipotekarnih kredita utjecali su na fizičke osobe, odnosno da povećaju svoje udjele u osiguranju od opasnosti koje proizlaze prirodnim katastrofama.. Na taj način su poticali sklapanje polica osiguranja imovine. (Klasić, 2003: 595-620).

Prema Klasić (2003) fizičke osobe sklapaju one vrste osiguranja gdje očekuju da može nastati neka veća šteta, pri tome znajući da sanaciju neće moći sami izvršiti. Također, sklapaju obvezna osiguranja i ona osiguranja na koja su prisiljeni. Obzirom na to da je okruženje faktor koji itekako utječe na donošenje odluka pojedinca te općenito na samu psihologiju promišljanja, pojedinci se sve više priklanjaju osiguranjima materijalnih dobara.

Kao negativni efekti koji mogu utjecati na sklapanje polica osiguranja navode se:

- „Relativno nizak standard pučanstva uz evidentno osiromašenje tzv. srednje klase društva.
- Nezaposlenost potencijalnih osiguranika, posljedice čega se odražavaju u svim granama gospodarstva, pa i na djelatnost osiguranja.
- Nepovjerenje u većinu osiguravajućih društava da će pošteno i na vrijeme nadoknaditi štetu nastalu pri dokazanom nastupu osiguranog rizika, posebno u osiguranjima motornih vozila, ali i u drugim vrstama osiguranja.
- Nedovoljno obrazovanje i neuvjerljivost, a ponekad i netaktičnost prodavatelja osiguranja.
- Neadekvatna informiranost pojedinaca o prednostima pojedinih vrsta osiguranja i o optimalnoj zaštiti interesa osiguranika kroz pojedine skupine osiguranih rizika.
- Nelojalna, ponekad i nelegalna konkurencija osiguravajućih društava, koja izaziva sumnjičavost osiguranika i sumnju da ih osiguravatelji žele prevariti, odnosno da im ne prikazuju istinite podatke.
- Uvođenje poreza na premije osiguranja koje osiguravajuća društva prebacuju na osiguranika tako da premiju osiguranja povećavaju za iznos poreza, čime ionako visoke premije postaju još nedostupnije.” (Klasić, 2003: 617)

2.3 Zadaci i funkcije osiguravajućih društava

Prema Klasić (2003) glavni zadatak društava za osiguranje je isplata štete svojim osiguranicima odnosno uredno podmirivanje obveza iz osiguranja. Također, jedna od glavnih zadaća osiguranja je pružiti jamstvo svojim osiguranicima u pogledu osiguranih rizika, odnosno ukoliko nastane štetni događaj, osiguranici će biti isplaćeni na temelju premija osiguranja. Likvidnost osiguravajućih društava utječe na sklapanje polica od strane osiguranika te na njihovo povjerenje, pa sukladno tome osiguranja trebaju voditi poslovanje koje će im u svakom trenutku jamčiti likvidnost na kratak rok. Pojedincu koji odluči sklopiti policu životnog osiguranja na rok od deset godina i više, itekako znači da će osiguravatelj biti sposoban isplatiti ugovorenu svotu osiguranja. Kada je riječ o prihodu od premije osiguranja, osiguravatelji ga mogu povećati ukoliko neprestano rade na razvijanju prodajne mreže, odnosno razvijanju podrške, unapređuju prodajnu mrežu, ali isto tako ako se koriste modernom komunikacijskom tehnologijom, prodaju kvalitetne i atraktivne proizvode prihvatljive cijene i od svega najvažnije ako neprekidno unapređuju odnose sa klijentima.

Neke od funkcija osiguranja prema stranici Hrvatske enciklopedije (2021) su mobilizacijsko-alokacijska funkcija te funkcija zaštite. Funkcija zaštite predstavlja posrednu i neposrednu funkciju. Odštete koje se isplaćuju osiguranicima, a odnose se na rizike koji su sklopljeni prilikom ugovaranja osiguranja odraz su posredne zaštite koja također ima pokriće koje prikuplja obračunom i naplatom premija osiguranja. Neposredna zaštita odnosi se na prevenciju sustava, a koja se postiže primjenom i prihvaćanjem tehnoloških standarda i normi, te sustavom represije, koji se odnosi na poduzimanje mjera za spašavanje imovine i ljudi. Što se tiče mobilizacijsko-alokacijske funkcije, ona se odražava u redistribuciji štednje suficitarnih sektora i njezinoj alokaciji deficitarnim sektorima putem kanala financijskog tržišta. Funkcije se odnose na viškove suficitarnih jedinica koja prikupljaju društva za osiguranje na način da tržištu nude različite oblike osiguranja osoba i imovine, vode brigu o budućnosti pojedinca na način da potiču individualnu štednju.

2.4. Investicije osiguravajućih društava

Prema Dragičević (2020) stabilnost financijskog sustava ovisi i o osiguravajućim društvima jer su veliki ulagači na financijskim tržištima. Osiguravaju financijsku stabilnost financija i kućanstava

na način da osiguravaju svoje rizike. Osiguranja predstavljaju relativno stabilan segment financijskog sustava obzirom na to da bilanca osiguravajućih društava sadrži relativno nelikvidne obveze koje osiguravatelja štite od rizika brzog nedostatka likvidnosti s kojim se mogu suočiti banke. Osiguravajuća društva su važna za stabilnost financijskog sustava Republike Hrvatske prvenstveno jer predstavljaju velike investitore na financijskom tržištu te imaju povezanost sa bankama ali i drugim financijskim institucijama. Zbog toga problemi s kojima se suočavaju, mogu proširiti na bankarski sektor. Naime, investicijske aktivnosti osiguravajućih društava, mogu i negativno utjecati na cijene financijske imovine, ali zbog toga što unaprijed primaju premije za politike koje traju više godina, imaju dugoročan investicijski horizont. Društva za osiguranje mogu pomoći stabilizaciji cijena na financijskim tržištima, jer je mala vjerojatnost da će u trenutku pada financijske imovine drugi ulagači likvidirati ulaganja.

Prema Hladika i Marić (2014) društva za osiguranje obuhvaćaju dva segmenta investicijske politike:

- alokaciju imovine za investiranje unutar pojedinih imovinskih razreda.
- alokaciju konkretne vrijednosnice unutar pojedinog imovinskog razreda.

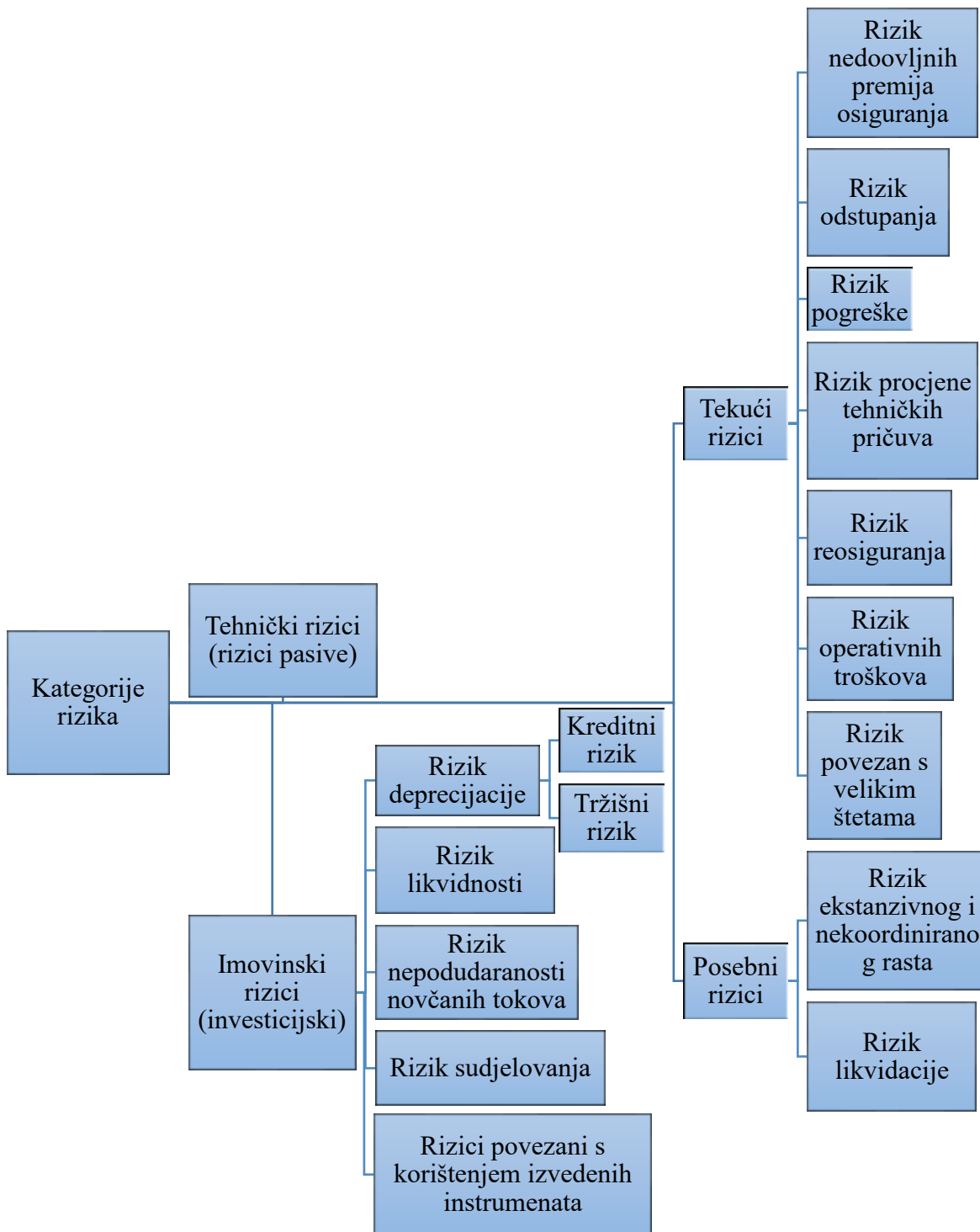
Prema Hladika i Marić (2014) da bi se osigurala stabilnost i kontinuitet u poslovanju, osiguravajuća društva moraju oblikovati portfelj prema nekoliko načela:

- 1.) **Načelo likvidnosti** – u svakom trenutku osiguravatelj mora biti sposoban udovoljiti obvezama iz ugovora o osiguranju.
- 2.) **Načelo sigurnosti** – sredstva moraju biti uložena u sigurne plasmane, kako bi osiguravatelj mogao pokriti obveze prema osiguranicima.
- 3.) **Načelo stabilnosti** – u poslovanju osigurati priljev novca koji je uvijek veći od odljeva. Osiguravatelj veći priljev treba osigurati u normalnim okolnostima, ali isto tako i u kriznim situacijama u gospodarstvu.
- 4.) **Načelo profitabilnosti** – ulaganje sredstava tamo gdje će povrat biti najviši, odnosno gdje će osiguravatelj ostvariti najviši prosječan prinos uz strogo pridržavanje načela sigurnosti.

Prema Hladika i Marić (2014) obzirom na vrstu osiguranja, struktura investicijskog portfelja osiguravajućih društava se značajno razlikuje. Zbog predvidivog korištenja imovine i stabilnih priljeva, društva za životno osiguranje najveći dio portfelja drže u dugoročnim vrijednosnim

papirima, a manji dio u dionicima, odnosno vlasničkim vrijednosnim papirima. Prema Hladika i Marić (2014) društva za neživotno osiguranje karakteriziraju ulaganja u kratkoročne, likvidnije vrijednosne papire, te u samoj strukturi portfelja prednjače obveznice.

Obzirom da su društva za osiguranje u svome poslovanju izložena i velikim rizicima, a koja utječu i na investicije osiguravajućih društava slijedećom slikom prikazat će se kategorije rizika kojima su izložena osiguravajuća društva.

Slika 1 : Kategorije rizika kojima su izložena osiguravajuća društva

Izvor: vlastita izrada autora prema Smajla (2017)

Prema Smajla (2017) prva kategorija rizika su tehnički rizici odnosno rizici pasive. Tehnički rizici povezani su s tehničkim osnovama premije osiguranja te tehničkih pričuva. Nastaju kao posljedica sklapanja ugovora i mogu se razlikovati ovisno o tome na koju vrstu osiguranja se sklapa ugovor,

a ukoliko dođe do materijalizacije osiguravajuća društva mogu se naći u problemima obzirom na to da su obujam i frekvencija štete veći od planiranih sredstava.

Prema Smajla (2017) drugu kategoriju rizika predstavljaju investicijski rizici koji su povezani sa investicijskom politikom osiguravajućih društava. Ovi rizici susreću se s problemom na aktivni bilance gdje utječu na solventnost i likvidnost društva.

Smajla (2017) u treću kategoriju navodi i ne-tehničke rizike koji se vežu za poslovanje svih poslovnih subjekata, a kao takvi uključuju:

- opći rizik poslovanja,
- rizik pravnih poslova te
- rizik lošeg menadžmenta.

Smajla (2017) navodi da su rizici društava za osiguranje podjeljeni na slijedeće:

- rizik katastrofe,
- nekatastrofalne rizike (životnog i neživotnog osiguranja),
- kalkulacijske premije,
- moralni hazard,
- određivanje visine rezervi,
- negativna selekcija te,
- rizik koji je povezan sa uvođenjem novih vrsta osiguranja.

Prema Smajla (2017) poslovanje osiguravajućih društava obuhvaća konstantna suočavanja sa rizikom obzirom da proizlaze od strane osiguranika tj. prihvaćanje rizika s klijentove strane te stoga tehnički rizici predstavljaju ključ njihova poslovanja. Naime, kako bi osiguravajuća društva izbjegla odnosno smanjila izlaganje rizicima, potrebno je prilikom sklapanja ugovora zajedno sa osiguranikom detaljno definirati prava i obveze klijenta. Ukoliko društva za osiguranje detaljno ne sastave ugovor odnosno ukoliko nekvalitetno definiraju situacije koje nisu predvidive, mogu stvoriti dodatne transakcijske troškove te povećati rizik između osiguratelja i osiguranika

3. METODOLOGIJA RADA

Tijekom istraživanja i pisanja diplomskog rada koristilo se nekoliko metoda.

Prva metoda koja je korištena u radu je metoda deskripcije koja predstavlja jednostavno opisivanje činjenica i predmeta te utvrđivanje odnosa i veza između različitih podataka. Prilikom korištenja navedene metode objašnjava se teorijski dio osiguranja (sam pojam osiguranja, premija, osiguranik, osiguravatelj..)

Tijekom analize izvješća Hrvatskog ureda za osiguranje o važnim pokazateljima na tržištu osiguranja u RH i ostalim zemljama Europe korištena je metoda kompilacije kojom su prikazana opažanja, stavovi te spoznaje.

Obzirom na to da je u radu analizirana 2018. i 2019. godina korištena je komparativna metoda. Spomenutom metodom utvrđuju se činjenice o tome koliko su razvijena osiguravajuća društva u RH odnosno koje su sličnosti, a koje razlike u poslovanju osiguravajućih društava u RH i ostalim zemljama Europe.

Predmet ovog diplomskog rada je uloga osiguravajućih društava kao institucionalnih investitora na financijskom tržištu. Cilj rada je u teorijskom i praktičnom dijelu istražiti razlike u djelatnosti osiguranja u Hrvatskoj i ostalim zemljama Europe. U praktičnom dijelu putem najznačajnijih pokazatelja tržišta osiguranja (premija po stanovniku, udio premije u BDP-u, udio premije životnog osiguranja u strukturi ukupne premije) prikazat će se analiza djelatnosti u Republici Hrvatskoj i ostalim zemljama Europe u razdoblju od 2018. do 2019. godine.

Prilikom pisanja rada korištena je odgovarajuća domaća i strana stručna literatura, znanstveni i stručni članci te podatci dostupni na službenim web stranicama.

4. POSLOVANJE OSIGURAVAJUĆIH I REOSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U ovome poglavlju istražiti će se zakonodavstvo osiguranja u Republici Hrvatskoj, kretanje premija životnih i neživotnih osiguranja, investicije osiguravajućih društava. Također, temeljem analize navedenih podataka u Republici Hrvatskoj usporedit će se djelatnost osiguranja u Hrvatskoj i Europi u razdoblju od 2018. do 2019. godine. Naposljetku, donosi se zaključak o osiguravajućim društvima kao institucionalnim investitorima.

4.1. Zakonodavni okvir za djelatnost osiguranja u Republici Hrvatskoj

Djelatnost osiguranja u Republici Hrvatskoj regulirana je Zakonom o osiguranju (NN 30/15, 112/18, 63/20, 133/20), Zakonom o obveznim odnosima te Zakonom o posredovanju i zastupanju u osiguranju.

Zakonima se uređuju uvjeti po kojima se osnivaju društva za osiguranje, po kojima društva za osiguranje posluju te isto tako uvjeti koji uređuju prestanak poslovanja osiguravajućih društava, društava za reosiguranje te društava za uzajamno osiguranje. Zakonom o osiguranju (NN 30/15, 112/18, 63/2, 133/20) uređuje se nadzor nad subjektima nadzora, posebna uprava, reorganizacija, stečaj i likvidacija društva za osiguranje, reosiguranje i društva za uzajamno osiguranje. Sve odredbe Zakona primjenjuju se na pravne osobe koje obavljaju poslove osiguranja i reosiguranja. Također, Zakonom se definira da ako drukčije nije propisano, na sva privatna, dodatna i zdravstvena osiguranja primjenjuju se odredbe zakona kojima se uređuje dobrovoljno zdravstveno osiguranje.

Zakonom su utvrđena i ograničenja s obzirom na veličinu društva za osiguranje.

„Malo društvo za osiguranje je društvo koje ispunjava slijedeće uvjete:

1. godišnja zaračunata bruto premija društva za osiguranje na dan 31. prosinca svake godine ne prelazi 5.000.000,00 eura u kunskoj protuvrijednosti, prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke koji se primjenjuje zadnjeg dana listopada prethodne godine.
2. ukupne tehničke pričuve društva, zajedno s iznosima koji se mogu naplatiti temeljem ugovora o reosiguranju ili od subjekata posebne namjene, na dan 31. prosinca svake godine ne prelaze

25.000.000,00 eura u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke koji se primjenjuje zadnjeg dana listopada prethodne godine

3. ako društvo pripada grupi, ukupne bruto tehničke pričuve grupe s uključenim iznosima koji se mogu naplatiti na temelju ugovora o reosiguranju ili od subjekta posebne namjene na dan 31. prosinca svake godine ne prelaze 25.000.000,00 eura u kunskoj protuvrijednosti, prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke koji se primjenjuje zadnjeg dana listopada prethodne godine“ (NN 63/20, čl. 6, stav. 1)

„Malim društvom za osiguranje smatra se društvo koje ispunjava slijedeće uvjete:

1. ni jedan prag iz stavka 1. ovog članka nije bio viši od propisanog iznosa u posljednje tri uzastopne godine i,

2. ne očekuje se da će biti viši od propisanih iznosa tijekom idućih pet godina,

3. društvo za osiguranje koje premaši iznose iz stavka 1. ovog članka u tri uzastopne godine od početka četvrte godine ne smatra se malim društvom za osiguranje,

4. društvo za osiguranje koje obavlja djelatnosti na temelju slobode pružanja usluga, odnosno prava poslovnog nastanka bez obzira na uvjete iz stavaka 1. i 2. ovog članka ne smatra se malim društvom za osiguranje,

6. mala društva za osiguranje moraju uvijek imati kapital najmanje u visini granice solventnosti određene pravilnikom iz stavka 11. ovog članka,

8. odredbe ovog članka primjenjuju se i na društva za osiguranje koja zatraže odobrenje za obavljanje poslova osiguranja, odnosno reosiguranja za koja se očekuje da njihova zaračunata bruto premija ili iznos njihovih bruto tehničkih pričuva s uključenim iznosima koji se mogu naplatiti na temelju ugovora o reosiguranju ili od subjekata posebne namjene neće prelaziti bilo koji od iznosa iz stavka 1. ovog članka tijekom sljedećih pet godina.“ (NN 63/20, čl. 6, stav. 2, 3, 4, 6, 8)

Zakonom o osiguranju (NN 112/18) uređuju se poslovi osiguranja koji predstavljaju značajan javni interes jer podrazumijeva i obradu kategorija osobnih podataka kao što su podaci koji se odnose na zdravlje.

4.2. Kretanje premija životnih i neživotnih osiguranja

Ovim poglavljem prikazat će kretanje ukupnih zaračunatih bruto premija životnog i neživotnog osiguranja.

Tablica 1 prikazuje visinu ukupne zaračunate bruto premije životnog osiguranja u 2018. i 2019. godini

Tablica 1 Visina ukupne zaračunate bruto premije životnog osiguranja

GODINA	ZARAČUNATA BRUTO PREMIJA (u kunama)
2018.	3.088.725.313
2019.	3.066.433.326

Izvor: vlastita izrada autora prema www.hanfa.hr/publikacije/statistika/

Iz tablice 1 vidljivo je kako visina ukupne zaračunate bruto premije ostvaruje pad u 2019. godini. Ukupna zaračunata bruto premija životnog osiguranja u 2019. godini iznosi 3.066.433.326 HRK dok je u 2018. godini iznosila 3.088.725.313 HRK. Nadalje, slijedećom tablicom u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji prikazat će se koliki udio imaju likvidirane štete životnog osiguranja.

Tablica 2 Udio ukupnih likvidiranih šteta životnog osiguranja u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji

GODINA	2018.	2019.
LIKVIDIRANE ŠTETE – BRUTO IZNOSI (000 HRK)	2.312.912	2.352.556
ZARAČUNATA BRUTO PREMIJA (000 HRK)	3.134.191	3.066.433
UDIO LIKVIDIRANIH ŠTETA U BRUTO PREMIJI (%)	74,7	78,4

Izvor: vlastita izrada autora prema www.hanfa.hr/publikacije/statistika/

Iz tablice 2 vidljivo je povećanje likvidiranih šteta u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu. Bruto iznos likvidiranih šteta u 2019. godini iznosio je 2.352.556 HRK dok je u 2018. godini iznosio 2.312.912.

Udio likvidiranih šteta u bruto premiji u 2019. godini iznosio je 78,4% u odnosu na prethodnu godinu gdje je udio likvidiranih šteta u ukupnoj premiji iznosio 74,7%. Obzirom na analizirane podatke uočava se porast udjela likvidiranih šteta u bruto premiji za 3,7% u odnosu na prethodnu godinu.

Slijedećom tablicom prikazat će se ukupan broj polica životnog osiguranja u 2018. i 2019. godini

Tablica 3 Ukupan broj polica životnog osiguranja

	BROJ OSIGURANJA	
	2018.	2019.
ŽIVOTNO OSIGURANJE	763.936	790.119
RENTNO OSIGURANJE	3.558	3.668
DOPUNSKA OSIGURANJE UZ OSIGURANJE ŽIVOTA	620.137	638.450
ŽIVOTNA OSIGURANJA KOD KOJIH OSIGURANIK NA SEBE PREUZIMA INVESTICIJSKI RIZIK	60.170	53.759
TONTINE	0	0
OSIGURANJE S KAPITALIZACIJOM ISPLATE	0	0
OSIGURANJE ZA SLUČAJ VJENČANJA ILI ROĐENJA	2.506	2.706

Izvor: vlastita izrada autora prema Hrvatski ured za osiguranje, dostupno na <https://huo.hr/hr/>

Broj polica životnog osiguranja u 2019. godini ostvario je rast u odnosu na prethodnu godinu. U 2019. godini broj polica životnog osiguranja je 790.119 dok je u 2018. godini broj polica 763.936. Prema navedenim podacima, rentna osiguranja u 2019. godini također bilježe rast polica osiguranja čiji je broj u 2019. godini 3.668, a u 2018. godini broj polica rentnog osiguranja iznosio je 3.558. Zatim slijede dopunska osiguranja uz osiguranje života koja su također u 2019. godini ostvarila porast broja osiguranja. U odnosu na 2018. godinu broj dopunskih osiguranja uz osiguranje života porastao je za 18.313. U pogledu životnih osiguranja kod kojih osiguranik na sebe preuzima investicijski rizik, ta brojka u 2019. godini ostvarila je pad na 53.759 polica osiguranja što je u odnosu na 2018. godinu pad od 6.411 polica. Broj polica osiguranja za slučaj vjenčanja ili rođenja u 2019. godini ostvario je porast na 2.706 polica, što je u odnosu na 2018. godinu rast od 200 polica.

Prema analiziranim podacima iz godišnjih izvješća u Republici Hrvatskoj ne postoji ni jedan osiguravatelj koji u ponudi ima tontine i osiguranje s kapitalizacijom isplate kao vrstu proizvoda koju može ponuditi svojim osiguranicima.

Slijedećom tablicom prikazat će se visina ukupne zaračunate bruto premije neživotnog osiguranja

Tablica 4 Visina ukupne zaračunate bruto premije neživotnog osiguranja

GODINA	ZARAČUNATA BRUTO PREMIJA (u kunama)
2018.	6.745.717.776
2019.	7.443.574.694

Izvor: vlastita izrada autora prema www.hanfa.hr/publikacije/statistika/

Iz tablice 4 može se uočiti kako je visina ukupne zaračunate bruto premije neživotnog osiguranja u 2019. godini ostvarila rast u odnosu na 2018. godinu. Ukupna zaračunata bruto premija neživotnog osiguranja u 2019. godini iznosila je 7.443.574.694 HRK dok je u 2018. godini iznosila 6.745.717.776 HRK.

Tablicom 5 prikazat će se udio ukupnih likvidiranih šteta neživotnog osiguranja u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji

Tablica 5 Udio ukupnih likvidiranih šteta neživotnog osiguranja u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji

GODINA	2018.	2019.
LIKVIDIRANE ŠTETE – BRUTO IZNOSI (000 HRK)	3.240.204	3.623.722
ZARAČUNATA BRUTO PREMIJA (000 HRK)	6.721.438	7.414.910
UDIO LIKVIDIRANIH ŠTETA U BRUTO PREMIJI (%)	49,6	52,2

Izvor: vlastita izrada autora prema Hrvatski ured za osiguranje, dostupno <https://huo.hr/hr/>

Prethodnom tablicom može se uočiti kako je iznos likvidiranih šteta neživotnog osiguranja ostvario rast u odnosu na 2018. godinu. U 2019. godini iznos likvidiranih šteta je 3.623.722 HRK dok je u 2018. godini 3.240.204 HRK. Slijedom toga, veća je i zaračunata bruto premija koja se u 2019. godini povećala za 693.472 HRK u odnosu na 2018. godinu. Obzirom na analizirane podatke udio likvidiranih šteta neživotnog osiguranja u bruto premiji ostvario je porast od 2,6% u odnosu na 2018. godinu.

Obzirom na to da su zaračunate bruto premije neživotnog osiguranja dominantne u odnosu na premije životnog osiguranja, tablicom 6 prikazat će se zaračunata bruto premija prema vrstama neživotnog osiguranja u 2018. i 2019. godini.

Tablica 6 Zračunata bruto premija prema vrstama neživotnog osiguranja u 2018. i 2019. godini

VRSTA RIZIKA	Zračunata bruto premija				
	2018. u HRK	udio u %	2019. u HRK	udio u %	% promjene 19/18
Osiguranje od nezgode	483.664.366	100,00	502.336.109	100,00	3,86
Osiguranje cestovnih vozila – kasko	1.049.307.507	100,00	1.255.924.112	100,00	19,69
Osiguranje tračnih vozila – kasko	6.959.368	100,00	1.938.346	100,00	-72,15
Osiguranje zračnih letjelica – kasko	9.584.793	100,00	9.507.191	100,00	-0,81
Osiguranje plovila	148.726.481	100,00	158.864.474	100,00	6,82
Osiguranje robe u prijevozu	31.768.863	100,00	33.189.574	100,00	4,47
Osig od požara i elementarnih šteta	645.614.217	100,00	681.559.675	100,00	5,57

Ostala osiguranja imovine	691.651.066	100,00	769.866.748	100,00	11,31
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	2.178.909.473	100,00	2.298.477.198	100,00	5,49
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	4.856.655	100,00	4.002.845	100,00	-17,58
Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	39.139.073	100,00	37.965.568	100,00	-3,00
Osiguranje od odgovornosti	413.748.968	100,00	469.861.512	100,00	13,56
Osiguranje kredita	260.347.438	100,00	383.768.403	100,00	47,41
Osiguranje jamstva	9.254.873	100,00	11.535.834	100,00	24,65
Osiguranje raznih financijskih gubitaka	125.917.990	100,00	140.458.275	100,00	11,55

Osiguranje pomoći (asistencija)	96.598.762	100,00	107.436.779	100,00	11,22
UKUPNO	6.721.437.027	100,00	7.478.060.256	100,00	11,26

Izvor: vlastita izrada autora prema Hrvatski ured za osiguranje, dostupno na <https://huo.hr/hr/>

Slijedom prikazanih podataka, najveću zaračunatu bruto premiju ima osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila i ta premija u 2019. godini iznosila je 2.298.477.198 HRK, dok je u 2018. godini iznosila 2.178.909.473 HRK. Nadalje, slijedi osiguranje cestovnih vozila – kasko koje u 2019. godini ostvaruje zaračunatu bruto premiju u iznosu od 1.255.924.112 HRK, a u 2018. godini iznosila je 1.049.307.507 HRK. Ostala osiguranja od imovine, također su u 2019. godini ostvarila porast zaračunate bruto premije koja je u odnosu na 2018. godinu porasla za 78.215.682 HRK. U 2018. osiguranje od požara i elementarnih šteta ima ukupno zaračunate bruto premije u iznosu od 645.614.217 HRK, no taj iznos se u 2019. godini povećao na 681.559.675 HRK. Osiguranja od nezgode kao jedna od vrsta neživotnih osiguranja, u 2019. godini bilježe porast zaračunate bruto premije u iznosu od 502.336.109 HRK, a u odnosu na 2018. godinu predstavlja rast od 18.674.743 HRK. Osiguranje od odgovornosti u 2019. godini bilježi rast zaračunate bruto premije u odnosu na 2018. godinu. U 2019. godini zaračunata bruto premija iznosila je 469.861.512 HRK što je porast u odnosu na 2018. godinu za 56.112.544 HRK.

U globalu gledano, prema analiziranim podacima neživotnog osiguranja najveću stopu promjene zaračunate bruto premije u usporedbi dvije godine, ostvarilo je osiguranje kredita. Stopa promjene u odnosu na 2018. godinu iznosila je 47,41%. Zatim ga slijede osiguranje jamstva koje je u odnosu na 2018. godinu ostvarilo stopu rasta od 24,65%. Osiguranje cestovnih vozila – kasko u odnosu na 2018. godinu ostvarilo je rast zaračunate bruto premije od 19,69%.

Vrste osiguranja u kojima je zaračunata bruto premija ostvarila nagli pad su slijedeće: osiguranje tračnih vozila – kasko, koja su u 2019. godini imala zaračunate bruto premije u iznosu od 1.938.346 HRK, što predstavlja pad u odnosu na 2018. godinu za 72,15%. Zatim ga slijedi osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica koja su u 2019. godini imala zaračunate bruto premije u iznosu od 4.002.845 HRK što predstavlja pad u odnosu na 2018. godinu za 17,58%.

Slijedom svega prethodno navedenog, može se zaključiti kako neživotna osiguranja dominiraju sa zaračunatom bruto premijom, a veliki dio pridonose premije od osiguranja kredita, osiguranje jamstva, osiguranje cestovnih vozila – kasko.

4.3. Usporedba djelatnosti u Republici Hrvatskoj i Europi

Prema Bačić (2017) Europska unija predstavlja gospodarsko i političko udruženje 28 europskih zemalja. Tržište osiguranja, odnosno tržište Europske unije jedno je od najvećih na svijetu.

Prema Stipić (2014) u procesu pristupanja Europskoj uniji, svoje zakonodavstvo, zemlje članice su usklađivale sa zakonodavstvom Europske unije. Pri tome, kod tržišta osiguranja najveće promjene izvršene su u tri segmenta:

- u liberalizaciji i regulaciji obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti,
- u regulaciji adekvatnosti kapitala, s jamstvenim kapitalom i granicom solventnosti,
- u ograničenjima za pokriće tehničkih pričuva na imovinu.

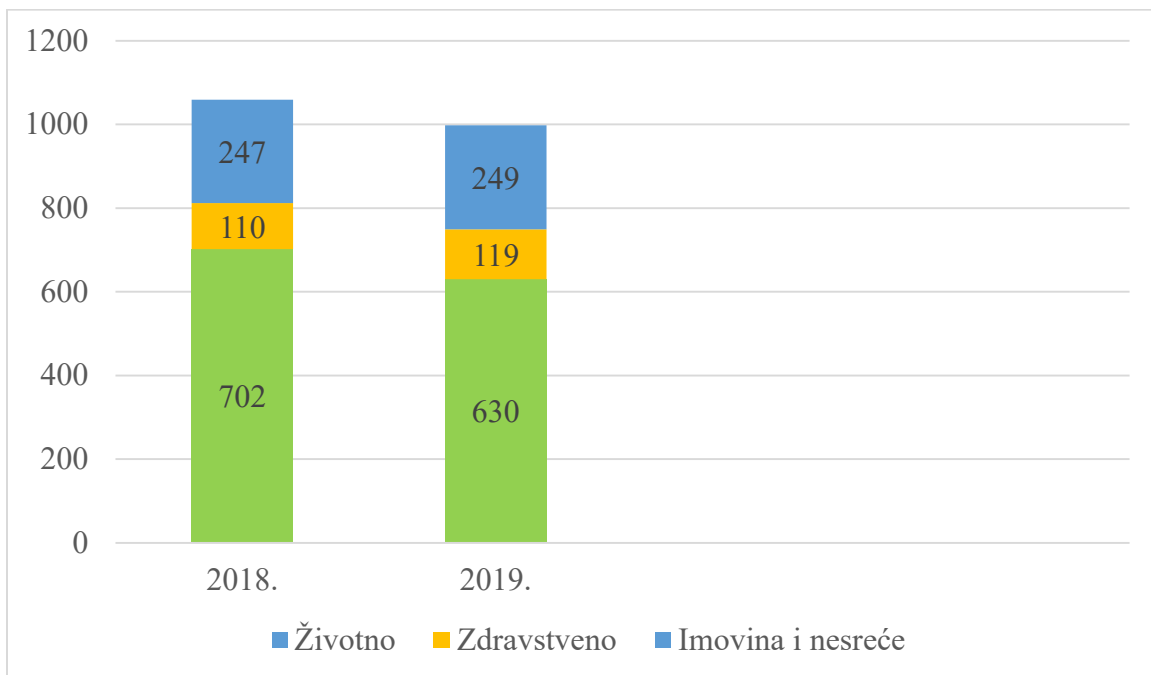
Prema Stipić (2014) ulaskom u Europsku uniju 1.srpnja 2013. hrvatska društva za osiguranje, odnosno njihovo poslovanje regulirano je direktivama koje se odnose na svaku skupinu ili vrstu osiguranja. Poslovanje ovisi o skupinama i vrstama osiguranja kojima će se društvo baviti, ali isto tako i o segmentaciji osiguranika. Pristupanjem u Europsku uniju prevladavaju tri segmenta osiguranika: pravne osobe s velikim rizicima, fizičke osobe i ostali osiguranici. Kod pravnih osoba s velikim rizicima ugovaratelj i osiguratelj osiguranja slobodno ugovaraju sve elemente ugovora. Ugovaratelji predstavljaju velike pravne osobe koje imaju svoje entitete i u drugim članicama Unije. Drugi segment čine fizičke osobe za koje vrijede i nacionalni zakoni svake zemlje. Od posebne važnosti je zakonodavstvo koje uređuje zaštitu osiguranika. Zahtjevi mogu biti različiti: od obveze upotrebe jezika osiguranika, do pismene dozvole osigurane osobe o korištenju osobnih podataka prije sklapanja ugovora. Ostali osiguranici ulaze u treći segment kojeg čine manje pravne osobe, ali i obje vrste automobilske osiguranja – kasko i odgovornost.

Prema *Insurance Europe* (2019), odnosno prema najnovijem godišnjem izvješću, prikazat će se najnovije informacije o investicijskom portfelju osiguravatelja, informacije o strukturi tržišta te

detaljne statistike za 2019. godinu koje pokazuju premiju i plaćene naknade europskih osiguravatelja.

Nadalje, u samom poglavlju napraviti će se usporedba djelatnosti u RH i Europi prema pokazateljima tržišta osiguranja.

Grafikonom 1 prikazat će se isplaćene štete i naknade osiguranicima u Europi. Grafikon prikazuje štete isplaćene za životno, zdravstveno osiguranje te štete od imovine i nesreća.

Grafikon 1 Isplaćene štete i naknade (milijarde eura) – 2018. i 2019. godina

Izvor: vlastita izrada autora prema Insurance Europe 2019. www.insuranceeurope.eu

Grafikon 1 prikazuje da su ukupne štete i naknade koje su isplaćene osiguranicima u Europi, u 2019. godini iznosile 997 milijardi eura što je jednako 1 671 EUR po stanovniku ili 2,73 milijarde EUR dnevno. U pogledu životnog osiguranja, potraživanja i naknade u 2019. godini smanjuju se za 6,3%. Isplate naknada u 2019. godini za zdravstveno osiguranje porasle su za 1,2% u odnosu na 2018. godinu. Ukupne isplaćene štete i naknade u 2019. godini porasle su za 5,5% (ako se izuzme Velika Britanija koja je 1.siječnja 2020. napustila EU u odnosu na 2018. godinu).

Tablica 7 Tržišni udio isplaćenih potraživanja i naknada u 2018. i 2019. godini

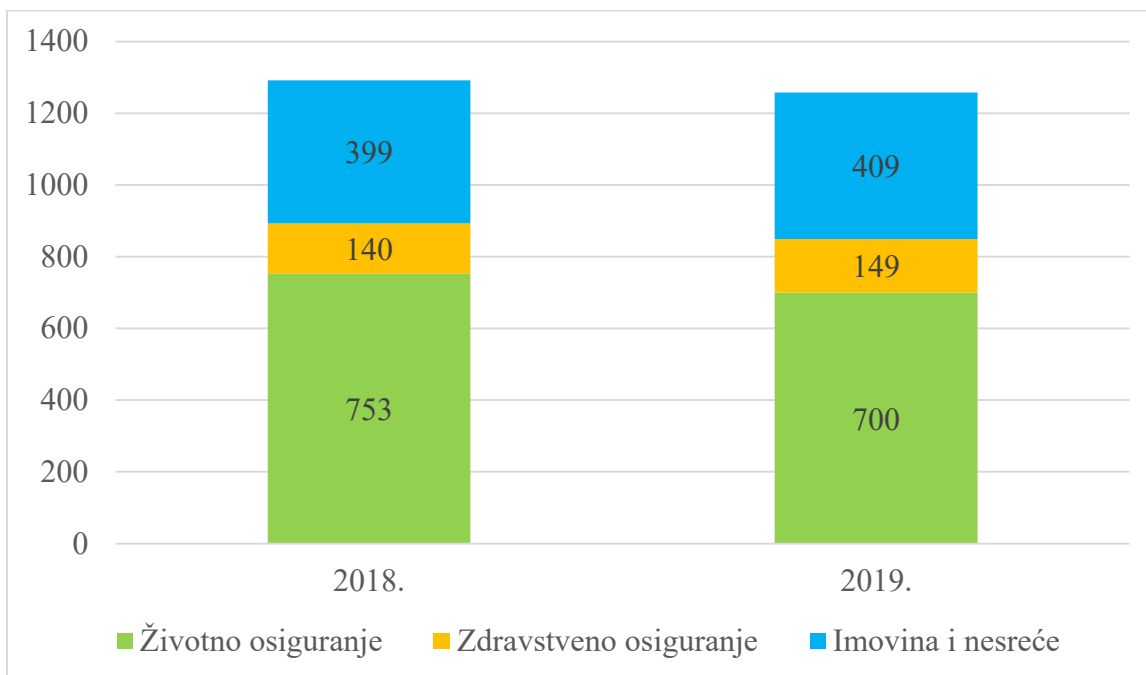
DRŽAVA	2018. (milijardi eura)	2019. (milijardi eura)	Tržišni udio	% 2019/2018
UK	315.910	215.176	21,6%	-33,2
FR	164.724	170.175	17,1%	3,3
DE	159.753	167.647	16,8%	4,9
IT	94.612	99.398	10%	5,1
NL	73.771	75.396	7,6%	2,2

Izvor: vlastita izrada autora prema Insurance Europe www.insuranceeurope.hr

U tablici 7 prikazano je 5 zemalja koje su u 2019. godini ostvarile najveću postotnu promjenu tržišnih udjela isplaćenih potraživanja i naknada osim Ujedinjenog Kraljevstva koje je u 2019. godini ostvarilo značajni pad.

Iz tablice 7 vidljivo je kako je Ujedinjeno Kraljevstvo 2019. godine imalo isplaćenih potraživanja i naknada u iznosu od 215.176 milijardi eura u odnosu na 2018. godinu (315.910 milijardi eura), što predstavlja nagli pad od 33,2%. Nizozemska je u odnosu na 2018. godinu imala rast tržišnog udjela (2,2%), Italija je u 2019. godini imala isplaćenih naknada u iznosu od 99.398 milijardi eura, a u 2018. godini 94.612 milijardi eura, što predstavlja rast od 5,1% u odnosu na 2018. godinu. Njemačka također u 2019. godini bilježi rast tržišnog udjela što u odnosu na 2018. godinu, predstavlja rast od 4,9%. Francuska je u 2019. godini isplatila 170.175 milijardi eura naknada, dok je u 2018. godini iznos od 164.724 milijarde eura. Tržišni udio u 2019. godini porastao je za 3,3% u odnosu na 2018. godinu. Može se zaključiti kako je Italija u 2019. godini doživjela najveću postotnu promjenu tržišnog udjela.

Grafikonom 2 prikazat će se ukupna bruto premija zemalja članica u 2018. i 2019. godini te iznos premije životnog osiguranja, zdravstvenog osiguranja te premija od imovine i nesreća.

Grafikon 2 Ukupna bruto premija zemalja članica u milijardama eura – 2018. i 2019. godina

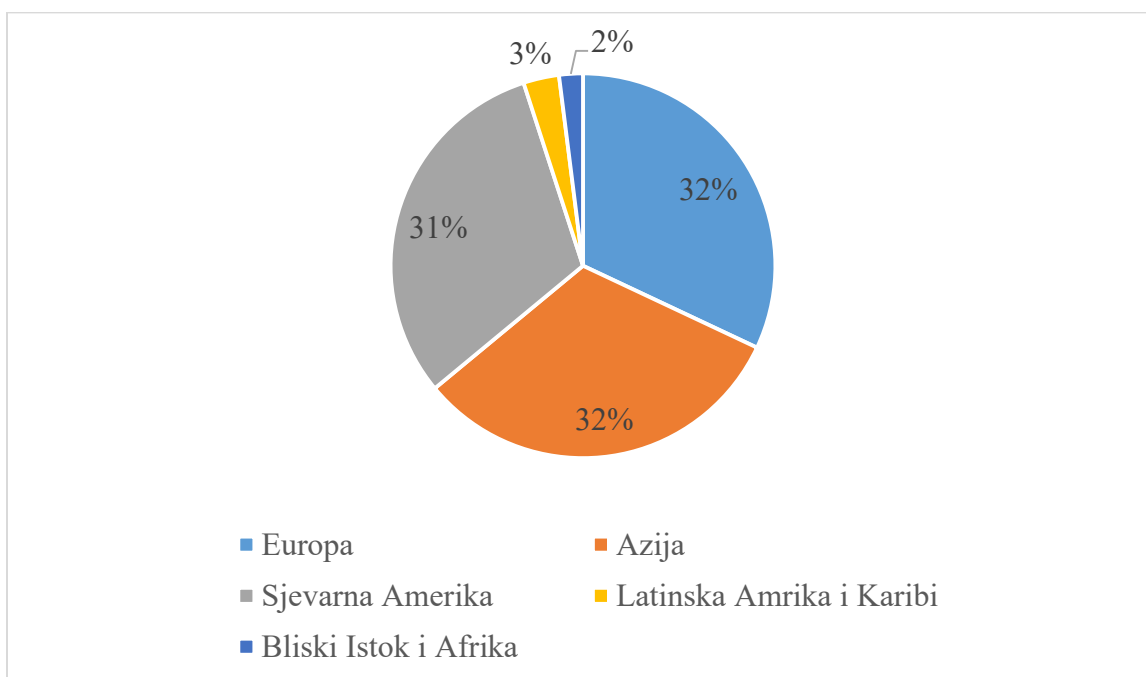
Izvor: vlastita izrada autora prema www.insuranceurope.eu

Ukupna bruto premija u 2019. godini za zemlje članice iznosila je 1 254 milijarde eura što je pad od 3,3% u odnosu na 2018. godinu (1 291 milijarde eura). Premija životnog osiguranja u 2019. godini iznosila je 700 milijardi eura dok je u 2018. godini iznosila 753 milijarde eura, što je pad od 7,5% u odnosu na 2018. godinu. Premija zdravstvenog osiguranja u 2019. godini iznosila je 149 milijarde eura dok je u 2018. godini iznosila 140 milijardi eura. Prema tome predstavlja rast od 6,8% u odnosu na 2018. godinu. Premije od imovina i nesreće u 2019. godini iznosile su 409 milijardi eura dok su u 2018. godini iznosile 399 milijardi eura što je rast od 2,2% u odnosu na 2018. godinu.

Prikazanim podacima može se zaključiti kako je ukupna bruto premija životnog osiguranja zemalja članica u 2019. godini ostvarila pad u iznosu od 7,5%, odnosno rast od 4,5% bez Ujedinjenog Kraljevstva.

Velika Britanija, Francuska, Njemačka, Italija i Nizozemska zajedno su činile oko 76% svih premija. Nordijsko i tržište srednje i istočne Europe također su pridonijela povoljnom rezultatu, rastom premije od 7,3%.

Grafikonom 3 prikazat će se podjela, odnosno udio svjetskih premija osiguranja za 2019. godinu

Grafikon 3 Podjela svjetskih premija osiguranja za 2019. godinu

Izvor: vlastita izrada autora prema www.insuranceeurope.eu

Što se tiče globalnih premija, one su se nastavile povećavati u 2019. godini. Europa i Azija zauzimaju jednak tržišni udio u podjeli svjetske premije, slijedi ih Sjeverna Amerika sa 31% svjetske premije, zatim Latinska Amerika i Karibi sa 3% i Bliski Istok i Afrika zauzimaju svega 2% svjetske premije osiguranja u 2019.

Tablicom 8 prikazat će se prosječan iznos po stanovniku utrošen na osiguranje prema zemljama.

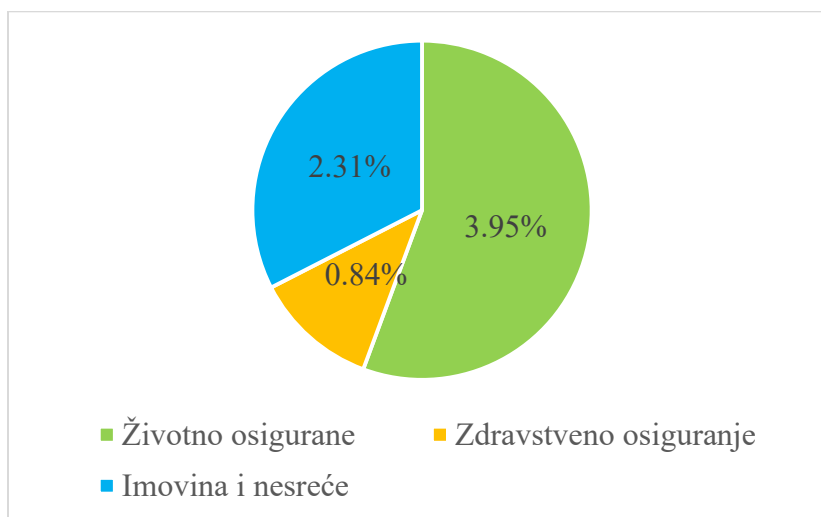
Tablica 8 prosječni iznos (po stanovniku) utrošen na osiguranje po zemljama

DRŽAVA	2018. (EUR)	2019. (EUR)
AT	1,969	2,006
BE	2,371	2,440
BG	180	209
CH	6,093	6,156
CY	1,065	986
CZ	541	571
DE	2,452	2,619
DK	5,515	5,731
EE	448	272
ES	1,357	1,321
FI	4,166	4,697
FR	3,227	3,339
GR	349	388
HR	324	347
HU	322	362
IE	--	--
IS	1,517	1,575
IT	2,234	2,324
LI	696	679
LU	4,624	5,354
LV	130	141
MT	1,219	-
NL	4,210	4,350
NO	3,051	3,275
PL	367	373
PT	1,137	1,071
RO	109	119
SE	2,993	3,134
SI	1,104	1,163
SK	404	408
TR	106	132
UK	5,253	3,955
UKUPNO	2,163	2,085

Izvor: vlastita izrada autora prema www.insuranceeurope.eu

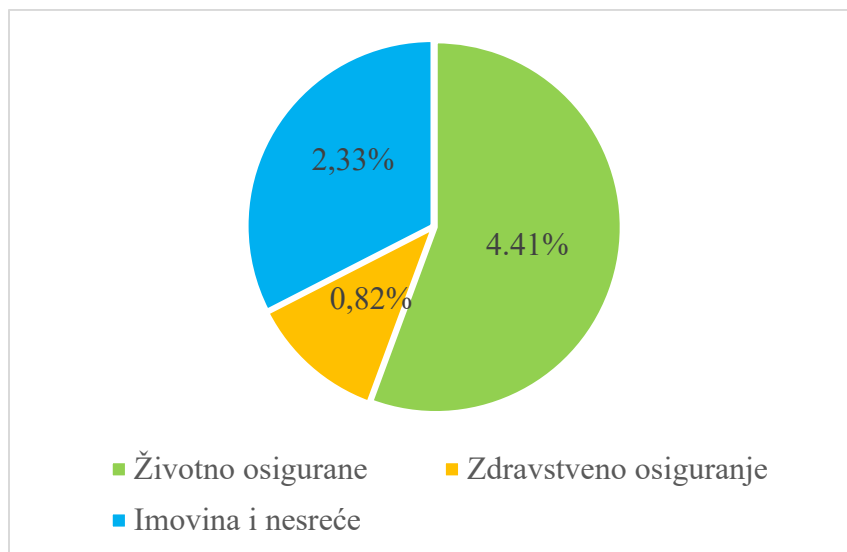
Iz tablice 8 može se uočiti kako je prosječni iznos po stanovniku utrošen na osiguranje (poznato kao gustoća osiguranja) u 2019. godini u Europi iznosio 2085 EUR, dok je u 2018. godini prosječan iznos po stanovniku iznosio 2163 EUR. U odnosu na 2018. godinu prosječan iznos po stanovniku utrošen na osiguranje u 2019. godini smanjio se za 3,6%.

Grafikonom 4 i 5 prikazat će se penetracija osiguranja (udio premije osiguranja u BDP-u). Ukupan udio premije osiguranja u BDP-u prikazat će se za životno, zdravstveno osiguranje te imovinu i nesreće za 2018. i 2019. godinu.

Grafikon 4 Penetracija (udio premije u BDP-u) – 2019. godina

Izvor: vlastita izrada autora www.insuranceeurope.eu

Grafikon 5 Penetracija (udio premija u BDP-u) – 2018. godina

Izvor: vlastita izrada autora www.insuranceeurope.eu

Ukupan udio premije životnog osiguranja u BDP-u u 2019. godini iznosio je 3,95% odnosno smanjio se za 0,46% u odnosu na 2018. godinu (4,41%). Stopa penetracije zdravstvenog osiguranja u Europi u 2019. godini blago je porasla na 0,84% što je u odnosu na 2018. godinu porast od 0,03%. Udio premije imovina i nesreće u 2019. godini iznosio je 2,31% odnosno 0,02% manje u odnosu na prethodnu godinu (2,33%).

Kad se usporedi Hrvatska s ostatkom Europe, druge europske zemlje imaju puno veća osiguravajuća društva koja imaju i veće udjele u financijskoj imovini nego što je slučaj u Hrvatskoj.

Obzirom da su gore navedeni najvažniji pokazatelji osiguranja ((premija po stanovniku (gustoća), udio premije u BDP-u (penetraciji), te udio premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji)) koji obuhvaćaju podatke odnosno cjelokupnu sliku europskih zemalja na tržištu osiguranja, daljnjim podacima prikazat će se stanje RH za 2019. godinu.

Tablicom 9 prikazat će se ukupna zaračunata bruto premija po društvima za osiguranje.

Životna osiguranja zauzimaju svega 29,3% ukupno premije (3,1 mlrd HRK), odnosno prevladavaju neživotna osiguranja s ukupnom premijom od 7,4 mlrd HRK.

Tablica 9 Ukupna zaračunata bruto premija po društvima za osiguranje u Republici Hrvatskoj

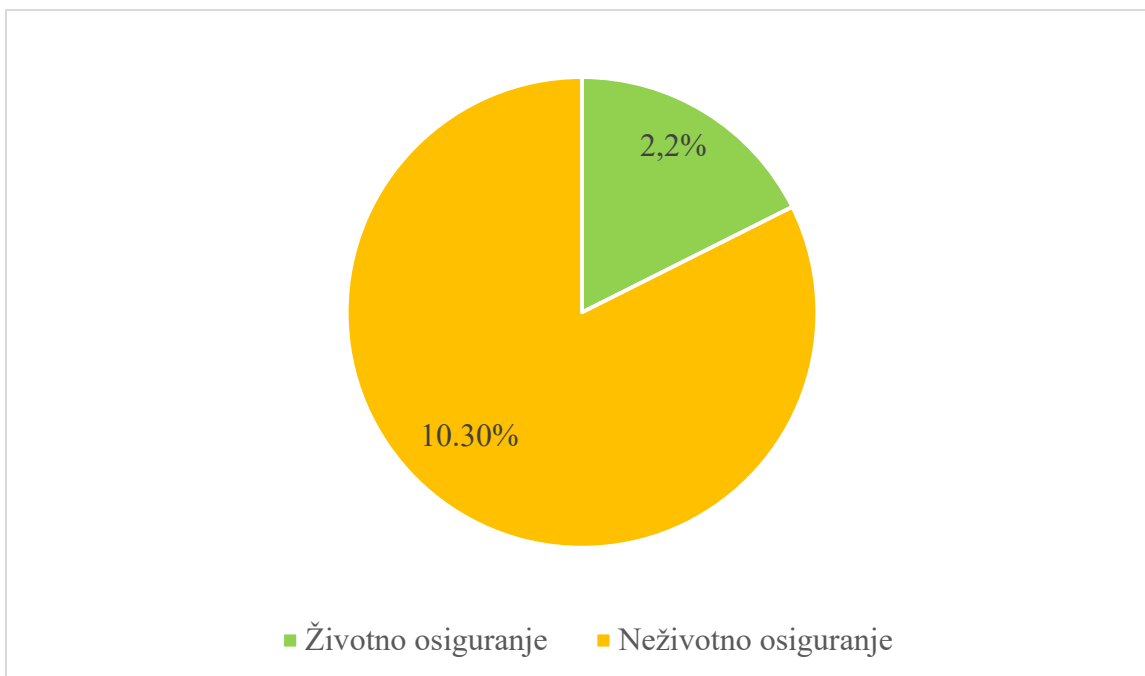
Osiguratelj	Zaračunata bruto premija (u kn)		% 19/18
	2018.	2019.	
ADRIATIC OSIGURANJE D.D. ***	662.494.637	752.669.773	13,6
AGRAM LIFE OSIGURANJE D.D.	351.395.187	387.366.612	10,2
ALLIANZ HRVATSKA D.D.	1.165.575.839	1.364.362.667	17,1
CROATIA OSIGURANJE D.D.	2.753.964.967	2.710.032.536	-1,6
ERGO OSIGURANJE D.D.****	105.495.675	0	0
ERGO ŽIVOTNO OSIGURANJE D.D.****	770.385	0	0
EUROHERC OSIGURANJE D.D.	1.118.861.695	1.278.988.609	14,3
GENERALI OSIGURANJE D.D.	716.002.897	804.614.311	12,4
GRAWE HRVATSKA D.D.	431.481.263	451.396.928	4,6
HOK OSIGURANJE D.D.	209.016.196	234.531.264	12,2
HRVATSKO KREDITNO OSIGURANJE D.D.	10.460.819	12.009.225	14,8
IZVOR OSIGURANJE D.D.	62.617.851	68.582.965	9,5
MERKUR OSIGURANJE D.D.	279.126.972	271.049.346	-2,9

OTP OSIGURANJE D.D.	43.384.127	45.566.078	5,0
TRIGLAV OSIGURANJE D.D.	429.580.932	488.311.100	13,7
UNIQA OSIGURANJE D.D.	583.151.378	634.825.915	8,9
WIENER OSIGURANJE VIENNA INSURANCE GROUP D.D.**	891.525.676	891.525.676	4,0
WÜSTENROT ŽIVOTNO OSIGURANJE D. D.	40.726.073	49.624.037	21,8
UKUPNO	9.855.629.571	10.481.342.853	6,3

Izvor: vlastita izrada autora prema <https://huo.hr/hr/>

Prema Hrvatskom uredu za osiguranje (2019) ukupna zaračunata bruto premija krajem 2019. godine iznosila je 10,4 mlrd HRK, a predstavlja ukupnu premiju 16 osiguravajućih društava. Ukupna premija u odnosu na 2018. godinu, doživjela je rast od 6,3%. Najveći udio u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji ima Wustenrot životno osiguranje koje je u 2019. godini ostvarilo rast bruto premije od 21,8% u odnosu na prethodnu godinu.

Budući da je udio premije životnog osiguranja jedan od najvažnijih pokazatelja tržišta osiguranja, grafikonom 6 prikazat će se udio premije životnog i neživotnog osiguranja u ukupnoj premiji po društvima.

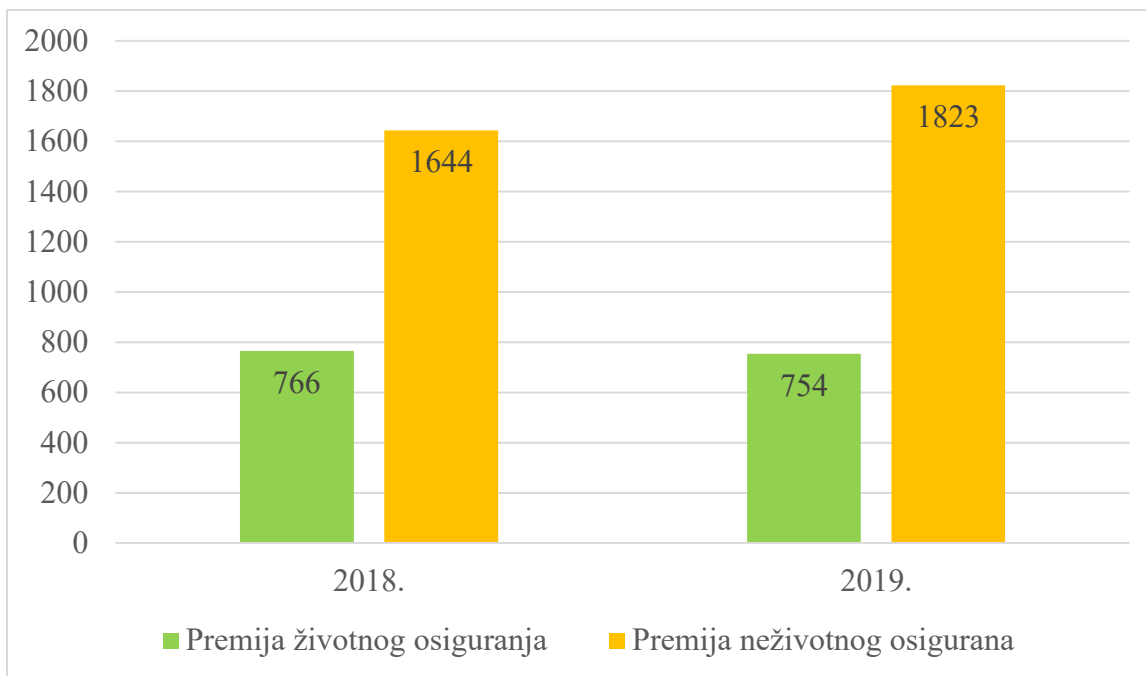
Grafikon 6 Udio premije životnog i neživotnog osiguranja u ukupnoj premiji za 2019. godinu u Republici Hrvatskoj

Izvor: vlastita izrada autora prema <https://huo.hr/hr/>

U odnosu na ostale europske zemlje gdje životna osiguranja prevladavaju nad neživotnim, u Hrvatskoj je situacija slijedeća: u 2019. godini neživotna osiguranja prevladavaju nad životnim te njihov udio u ukupnoj premiji po društvima iznosi 7,4 mlrd HRK odnosno ostvario je rast od 10,3 % u odnosu na 2018. godinu. Životna osiguranja u 2019. godini ostvarila su pad od 2,2% u ukupnoj premiji po društvima u odnosu na prethodnu godinu.

Prema analiziranim podacima može se zaključiti kako je potrebno sve više podizati svijest o važnosti životnog osiguranja, educirati kako bi tržište životnog osiguranja raslo u budućnosti.

Kao drugi najvažniji pokazatelj na tržištu osiguranja prikazat će se premija po stanovniku (gustoća) te prikazati usporedba s ostalim europskim zemljama.

Grafikon 7 Premija životnog i neživotnog osiguranja po stanovniku (u kn) u Republici Hrvatskoj

Izvor: vlastita izrada autora prema <https://huo.hr/hr/>

Ukupna premija životnog osiguranja po stanovniku u 2019. godini iznosila je 754 HRK odnosno ostvarila je pad u odnosu na 2018. godinu (766 HRK). Za razliku od životnog, premija neživotnog osiguranja u 2019. godini ostvarila je rast na 1823 HRK po stanovniku u odnosu na prethodnu godinu (1644 HRK).

Prema navedenom pokazatelju premije osiguranja po stanovniku, Hrvatska je također nešto slabija u odnosu na razvijene zemlje. Najmanju premiju po stanovniku uloženu u osiguranje zajedno sa Hrvatskom imaju Bugarska, Estonija, Latvija, Mađarska.

4.5. Osiguravajuća društava kao institucionalnih investitora

Prema *Insurance Europe* (2019) tržišta osiguranja predstavljaju najveće institucionalne investitore u Europi te imaju značajan utjecaj na gospodarski rast. Portfelj osiguravatelja ovisi o priljevu novih premija umanjnih za naknade i isplaćena potraživanja. Naime, brojni su čimbenici koji utječu na

donošenje investicijskih odluka osiguravatelja i razvoj njihovog portfelja. Veći dio ulaganja ogleda se u investiranju u dugotrajnu imovinu. Osiguravatelji ulažu u imovinu koja je u interesu osiguranika. Svrha je održavanje ciljanih i dobro uravnoteženih profila rizika. Također, makroekonomski čimbenici utječu na odluku ulaganja osiguravatelja, a jedan od njih su monetarna politika središnje banke koja zahtijeva usklađenost imovine i obveza.

Prema Olgić Draženović i dr. (2015) zrcalo gospodarskog sustava svake zemlje je stabilan financijski sustav koji usmjerava financijska sredstva prema ekonomski opravdanim investicijama.

Prema Hladika i Marić (2014) Hrvatska agencija na nadzor financijskih institucija odredila je smjernice osiguravajućim društvima za ulaganja koja su dopuštena za pokriće matematičke i tehničke pričuve. Prilikom ulaganja sva društva za osiguranje vode se načelima disperzije i raznovrsnosti kako bi se očuvala vrijednost imovine te ograničio rizik gubitka od ulaganja.

„Društvo za osiguranje može ulagati samo u imovinu i financijske instrumente čije rizike može primjereno utvrditi, mjeriti i pratiti, kojima može primjereno upravljati, nadzirati ih i izvještavati o njima i koje na primjeren način uzimaju u obzir prilikom procjene svoje ukupne potrebe za solventnosti.

Društvo za osiguranje dužno je svu imovinu, a posebno imovinu za pokriće minimalnog potrebnog kapitala i potrebnog solventnog kapitala, ulagati na način koji osigurava sigurnost, kvalitetu, likvidnost i profitabilnost portfelja u cjelini i provoditi lokalizaciju te imovine na način da se osigura njezina raspoloživost.“ (NN 112/18, 63/20, čl.159, stav. 2-3.)

„Društvo za osiguranje može ulagati u izvedene financijske instrumente samo ako ti instrumenti pridonose smanjenju rizika ili olakšavaju učinkovito upravljanje portfeljem.

Društvo za osiguranje dužno je ulaganja u imovinu koja nije uvrštena na uređeno tržište održavati na razboritim razinama.

Imovina mora biti primjereno diverzificirana kako bi se izbjeglo prekomjerno oslanjanje na pojedinu vrstu imovine, jednog izdavatelja, grupu izdavatelja, geografsko područje, kao i prekomjerno akumuliranje rizika u portfelju kao cjelini.

Ulaganja u imovinu koju je izdao isti izdavatelj ili izdavatelji koji pripadaju istoj grupi ne smiju društvo za osiguranje izložiti prekomjernoj koncentraciji rizika.“ (NN 112/18, 63/20, čl.160. stav. 1-4)

„Društvo za osiguranje dužno je imovinu za pokriće tehničkih pričuva ulagati na način koji je primjeren prirodi i trajanju obveza osiguranja i obveza reosiguranja i u najboljem interesu ugovaratelja osiguranja, osiguranika i korisnika osiguranja te u skladu s politikom ulaganja, ako je objavljena.

U slučaju sukoba interesa, društvo za osiguranje ili osoba koja upravlja portfeljem njegove imovine dužna je osigurati da je ulaganje izvršeno u najboljem interesu ugovaratelja osiguranja i korisnika osiguranja.“ (NN 112/18, 63/20, čl. 161, stav. 1-2)

Prema Hladika i Marić (2014) osiguravajuća društva mogu ulagati i u inozemne vrijednosne papire s tim da ulaganja ne smiju prelaziti 15% ukupne imovine za pokriće tehničke pričuve. Naime, osim ulaganja u imovinu tehničke pričuve, društva za osiguranje ulažu i u imovinu za pokriće matematičke pričuve. Imovina za pokriće matematičke pričuve predstavlja rigorozniji oblik ulaganja od imovine za pokriće tehničke pričuve.

Obzirom na to da imovina osiguratelja jamči ispunjavanje tekućih i budućih obveza, tablicom 10 prikazat će se pozicija društava za osiguranje u financijskom sustavu u odnosu na ostale financijske institucije, odnosno vrijednost imovine u apsolutnom iznosu te udio izražen u postotku.

Tablica 10 Struktura i relativno značenje financijskih institucija u Republici Hrvatskoj

FINANCIJSKI POSREDNIK	IMOVINA (u mil. kn)		UDIO (%)	
	2018.	2019.	2018.	2019.
Poslovne banke	408.667	416.765	67,62	65,34

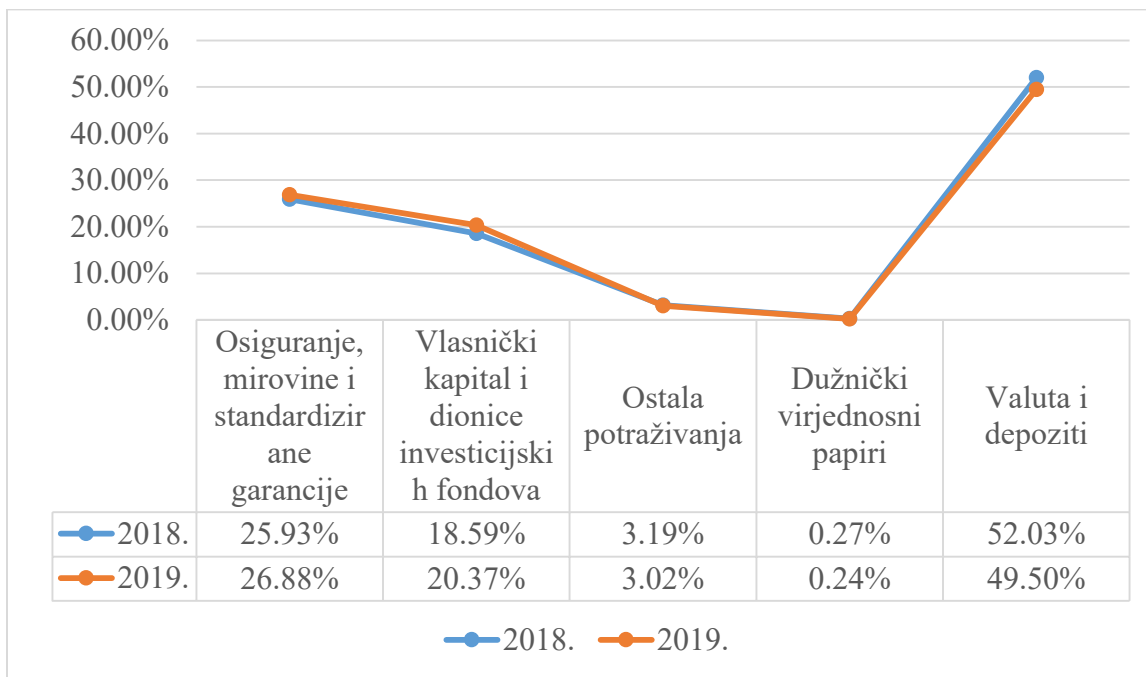
Obvezni mirovinski fondovi	98.126	112.598	16,24	17,65
Društva za osiguranje	41.936	45.422	6,94	7,12
UCITS investicijski fondovi	19.531	22.577	3,23	3,54
Leasing društva	19.117	21.616	3,16	3,39
Stambene štedionice	5.454	5.268	0,90	0,83
Dobrovoljni mirovinski fondovi	5.139	6.221	0,85	0,98
Alternativni investicijski fondovi	3.728	4.230	0,62	0,66
Factoring društva	1.411	1.358	0,23	0,21
Investicijski fondovi po posebnim zakonima	697	947	0,12	0,15
Mirovinsko osiguravajuće društvo	554	873	0,09	0,14
UKUPNO	604.360	637.875	100,00	100,00

Izvor: vlastita izrada autora prema <https://huo.hr/hr/>

Prethodno prikazanom tablicom vidljivo je da poslovne banke dominiraju sa 65,34% udjela u ukupnoj aktivi svih financijskih institucija u 2019. godini te je sukladno tome hrvatski financijski sustav bankocentričan. Društva za osiguranje zauzimaju 7,12% udjela u ukupnoj aktivi svih

financijskih institucija. U usporedbi sa 2018. godinom, imovina osiguratelja kontinuirano raste te krajem 2019. godine iznosi 45,4 milijardi kuna.

Nadalje, grafikonom 8 prikazat će se financijska imovina sektora stanovništva u Republici Hrvatskoj obzirom na to da osiguravajuća društva čine ključnu ulogu upravo u tom dijelu štednje.

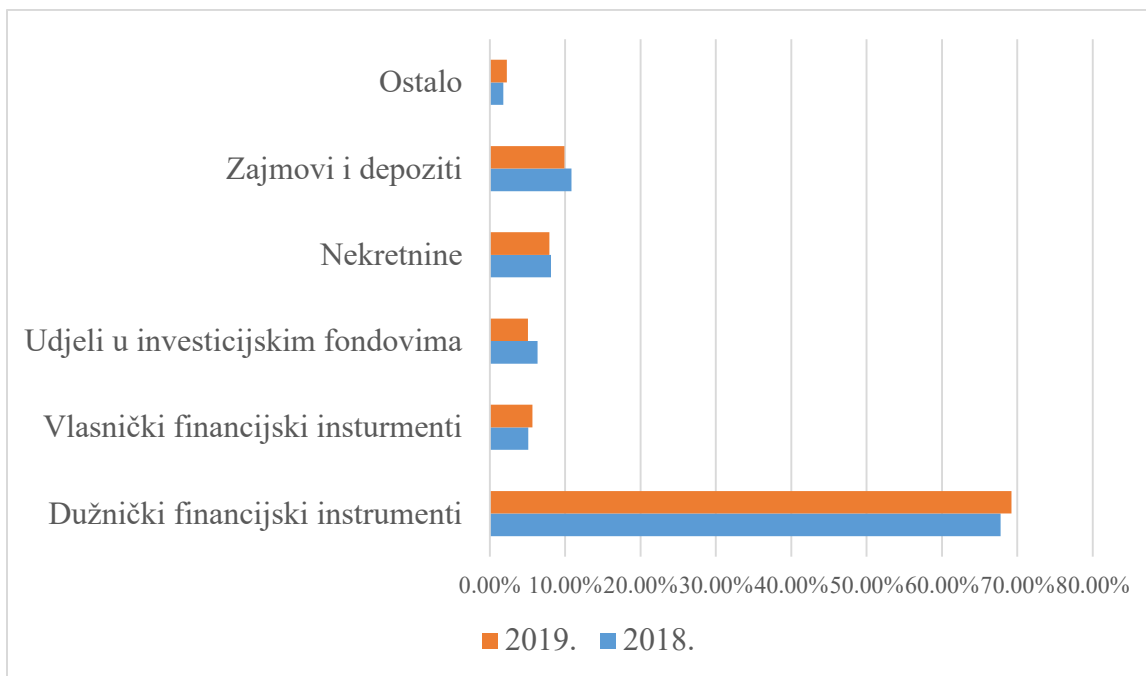

Grafikon 8 Financijska imovina sektora stanovništva u Republici Hrvatskoj u 2018. i 2019. godini

Izvor: vlastita izrada autora prema <https://huo.hr/hr/>

Iz grafikona 8 može se uočiti kako osiguravajuća društva i imovina u mirovinskim fondovima u strukturi štednje stanovništva zauzimaju svega 26,88% udjela u 2019. godini. To znači da prosječan stanovnik Republike Hrvatske uloži 27kn u mirovinske fondove i osiguranje.

Grafikonom 9 prikazat će se ulaganja društava za osiguranje u 2018. i 2019. godini

Grafikon 9 Ulaganja društava za osiguranje 2018.-2019. godina

Izvor: vlastita izrada autora prema <https://huo.hr/hr/>

U strukturi ulaganja, osiguravajuća društva najvećim dijelom ulažu u dužničke financijske instrumente čiji je udio na kraju 2019. godine iznosio 69,2% ukupnih ulaganja. U odnosu na 2018. godinu predstavlja rast od 1,44%. Vlasnički financijski instrumenti na kraju 2019. godine zauzimaju 5,65% ukupnih ulaganja što je također rast u odnosu na 2018. godinu. Udjeli u investicijskim fondovima u 2018. godini zauzimaju 6,33% ulaganja dok u 2019. godini ulaganja u iste zauzimaju 5,08% ukupnih ulaganja. Također, ulaganja u zajmove i depozite te nekretnine čine važan dio ulaganja. Obzirom na dugoročna financijska sredstva društva za osiguranje predstavljaju važan čimbenik u održavanju stabilnosti tržišta i financijskog sektora.

5. RASPRAVA

Provedenim istraživanjem ukupna zaračunata bruto premija prema društvima za osiguranje u Republici Hrvatskoj krajem 2019. godine iznosila je 10,4 mlrd HRK, što ukazuje na rast od 6,3% u odnosu na 2018. godinu. Temeljnim pokazateljima na tržištu osiguranja uočeno je da su neživotna osiguranja u ukupnoj premiji po društvima ostvarila rast udjela od 10,3% u odnosu na 2018. godinu, a životna osiguranja u 2019. godini ostvarila su pad od 2,2% u odnosu na 2018. godinu. Kao još jedan značajniji pokazatelj na tržištu osiguranja, analizirala se ukupna premija po stanovniku koja ukazuje na to da je premija životnog osiguranja po stanovniku ostvarila pad u odnosu na 2018. godinu, tj. da premija po stanovniku u 2019. godini iznosi 754 HRK. U usporedbi s ostalim zemljama Europe, Hrvatska zajedno sa Bugarskom, Latvijom, Grčkom, Mađarskom ima najmanju premiju po stanovniku uloženu u osiguranje.

Obzirom na to da životna osiguranja predstavljaju i važan instrument starosne štednje, društva za osiguranje u Republici Hrvatskoj trebaju provoditi edukacije koje ukazuju na važnost ulaganja. Dokaz je i sama činjenica da se na razini Europe prosječne premije po stanovniku kod najrazvijenijih zemalja kreću i do 2000 EUR. Društva za osiguranje imaju značajnu ulogu na financijskom tržištu jer prvenstveno državi omogućuju stabilno poslovanje i štednju.

Analizom svih podataka uočeno je da su životna osiguranja krajem 2019. godine u Republici Hrvatskoj, u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji ostvarila pad od 2,2% u odnosu na 2018. godinu, dok su nasuprot tome neživotna osiguranja ostvarila rast od 10,3% .

Smatra se da društva za osiguranje kao druga skupina važnih sudionika na financijskom tržištu imaju velik utjecaj na društvo i državu te bi trebali više poticati i ulagati u životna osiguranja odnosno u njihovu dugoročnu štednju kako bi se približili ostalim razvijenim zemljama u pogledu gospodarskog rasta i kako bi pridonosili razvoju novih državnih projekata, projekata lokalne zajednice i poduzeća.

Obzirom na to da sve više populacije ima nizak nivo znanja o proizvodima osiguravajućih društava, preporuka je za osiguravajuća društva podizati svijest građana o rizicima kojima su svakodnevno izloženi, ali isto tako i obrazovanje građana o tome kako osiguranja različitim sredstvima pokrivaju rizike.

Kako bi se većini populacije pružile relevantne informacije, osiguravajuća društva razvojem različitih sredstava (brošura, internet stranica te putem ostalih suvremenih kanala distribucije – rješavanjem upitnika, kratkih testova, održavanjem javnih nastupa) potrošačima trebaju omogućiti usporedbu proizvoda koji se nude na tržištima osiguranja kako bi procijenili nivo zaštite od određenih rizika.

6. ZAKLJUČAK

Na kraju rada se može donijeti zaključak kako društva za osiguranje u RH „stagniraju“ odnosno ne ulažu dovoljno u proizvode osiguranja u odnosu na ostale zemlje Europe. O tome svjedoče i premije životnih i neživotnih osiguranja u razdoblju od 2018. do 2019. godine gdje je premija životnog osiguranja ostvarila pad od 2,2% u odnosu na prethodnu godinu, a premije neživotnog osiguranja ostvarila su rast od 10,3% u odnosu na prethodnu godinu. Kako je prikazano i u samom radu prema podacima osiguravajućih društava ukupna zaračunata bruto premija u 2019. godini iznosila je 10.481.342.853 HRK što predstavlja rast od 6,3% u odnosu na 2018. godinu, a pri tome dominiraju premije neživotnih osiguranja.

Prema analiziranim podacima se može zaključiti kako je ukupna bruto premija životnog osiguranja zemalja članica u 2019. godini ostvarila pad u iznosu od 7,5%, odnosno rast od 4,5% bez Ujedinjenog Kraljevstva.

Sukladno tome, društva za osiguranje trebaju uvesti nove strategije poslovanja vezanih za prodajne kanale.

Usporednom analizom Hrvatske i Europe može se zaključiti da su osiguravajuća društva u Hrvatskoj još uvijek nedovoljno razvijena da bi dostigla ili se približila zemljama Europe odnosno još uvijek ima prostora za rast.

Ako se promatra RH prema pokazatelju ukupne zaračunate bruto premije, po društvima za osiguranje dominira Croatia osiguranje, Allianz Zagreb te Euroherc osiguranje.

Kao institucionalni investitori, prema ukupnoj aktivni imovine na financijskom tržištu, društva za osiguranje u 2019. godini sudjeluju sa 7,12% udjela. U strukturi ulaganja u Republici Hrvatskoj osiguravajuća društva najvećim dijelom ulažu u dužničke financijske instrumente čiji je udjel na kraju 2019. godine iznosio 69,2% ukupnih ulaganja. Ulaganja u dužničke financijske instrumente u 2019. godini prikazuju rast od 1,44% u odnosu na 2018. godinu. Vlasnički financijski instrumenti na kraju 2019. godine zauzimaju 5,65% ukupnih ulaganja što je također rast u odnosu na 2018. godinu. Udjeli u investicijskim fondovima u 2018. godini zauzimaju 6,33% ulaganja dok u 2019. godini ulaganja u iste zauzimaju 5,08% ukupnih ulaganja.

Na kraju, donosi se zaključak kako je investicijski portfelj najbitniji dio aktive društava za osiguranje obzirom da nastaje ulaganjima financijskih sredstava prikupljenih od premija temeljem zaključenih ugovora o osiguranju.

Literatura

1. Bačić, I. (2017): Statistička analiza uspješnosti poslovanja društava Euroherc osiguranje d.d., Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet
2. Dragičević, N (2020): Poslovanje osiguravajućih društava i značaj na financijskom tržištu RH, Veleučilište Karlovac, Karlovac
3. HANFA, Godišnje izvješće
4. Hladika, M., & Marić, M. (2014). Analiza investicijskog portfelja društava za osiguranje u Republici Hrvatskoj. *Ekonomska misao i praksa*, (2), 509-540
5. Hrvatska književna enciklopedija (2010). Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža
6. HUO: Godišnje izvješće: Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj za 2018. i 2019. godinu,
7. Insurance Europe. Dostupno na: <https://www.insuranceeurope.eu/> [pristupljeno: 29.06.2021].
8. Klasić, K. (2003). Utjecaj psihologije pojedinca na izbor vrsta osiguranja. *Ekonomski pregled*, 54(7-8), 595-620.
9. Olgić Draženović, B., Kusanović, T., & Jurić, Z. (2015). Značaj institucionalnih investitora u evoluciji financijskih sustava. *Praktični menadžment: stručni časopis za teoriju i praksu menadžmenta*, 6(1), 165-173.
10. Prgeša, J. (2016): Analiza uspješnosti poslovanja društava u Republici Hrvatskoj, Sveučilište u Splitu, Split
11. Smajla, N. (2017): Utjecaj vlasništva društava za osiguranje na rizike iz poslova osiguranja, Sveučilište u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku
12. Stipić, M. (2014). Hrvatski osiguratelji i tržište osiguranja u EU. *Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku*, (3-4/2014), 75-84.
13. Stipić, M., & Jurilj, M. (2015). Pravci razvoja alternativnih prodajnih kanala na Hrvatskom tržištu osiguranja. *Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku*, (3-4/2015), 95-106.
14. Zakon o obveznim osiguranjima u prometu NN 151/05, 36/09, 75/09, 76/13, 152/14. <https://zakon.hr/z/370/Zakon-o-obveznim-osiguranjima-u-prometu> [pristupljeno: 29.06.2021].
15. Zakon o osiguranju NN 30/15, 112/18, 63/20, 133/20. <https://zakon.hr/z/369/Zakon-o-osiguranju> [pristupljeno: 29.06.2021].

Popis tablica

Tablica 1 Visina ukupne zaračunate bruto premije životnog osiguranja	14
Tablica 3 Ukupan broj polica životnog osiguranja	15
Tablica 4 Visina ukupne zaračunate bruto premije neživotnog osiguranja.....	16
Tablica 5 Udio ukupnih likvidiranih šteta neživotnog osiguranja u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji	17
Tablica 6 Zaračunata bruto premija prema vrstama neživotnog osiguranja u 2018. i 2019. godini	18
Tablica 7 Tržišni udio isplaćenih potraživanja i naknada u 2018. i 2019. godini.....	23
Tablica 8 prosječni iznos (po stanovniku) utrošen na osiguranje po zemljama.....	26
Tablica 9 Ukupna zaračunata bruto premija po društvima za osiguranje u Republici Hrvatskoj ..	29
Tablica 10 Struktura i relativno značenje financijskih institucija u Republici Hrvatskoj.....	34

Popis grafikona

Grafikon 1 Isplaćene štete i naknade (milijarde eura) – 2018. i 2019. godina.....	22
Grafikon 2 Ukupna bruto premija zemalja članica u milijardama eura – 2018. i 2019. godina ...	24
Grafikon 3 Podjela svjetskih premija osiguranja za 2019. godinu.....	25
Grafikon 4 Penetracija (udio premije u BDP-u) – 2019. godina.....	27
Grafikon 5 Penetracija (udio premija u BDP-u) – 2018. godina.....	28
Grafikon 6 Udio premije životnog i neživotnog osiguranja u ukupnoj premiji za 2019. godinu u Republici Hrvatskoj.....	31
Grafikon 7 Premija životnog i neživotnog osiguranja po stanovniku (u kn) u Republici Hrvatskoj	32
Grafikon 8 Financijska imovina sektora stanovništva u Republici Hrvatskoj u 2018. i 2019. godini	36
Grafikon 9 Ulaganja društava za osiguranje 2018.-2019. godina	37

Popis slika

Slika 1 : Kategorije rizika kojima su izložena osiguravajuća društva.....9